

kun er muligt at sørge for disse paa den Maade, at man derved ganske bortkaster de Hensyn, som med Hensyn til alle Samsunds-klasserne maae ansees for at være af en overvejende og afgjørende Vigtighed, og jeg skal med Hensyn til, hvad den ærede Rigsdagsmand i den Henseende har bemærket, dog yttre den Tro, at det maatte kunne ordnes saaledes, at disse Klager maatte, om ikke aldeles forstumme, saa dog tabe noget i deres Betydning, fordi det dog vel maatte kunne nogenlunde indrettes saaledes, ogsaa for dem, der henhøre til de Gaandværkslaug, han har havt for Die, at der til Søn- og Helligdage kunde forbeholdes Arbejde af en saadan Natur, at det i alt Fald ikke kom til at gaae ind under Forordningens Forbud, paa den Maade, som jeg idetmindste troer, at det vel nærmest maa forstaaes, saaledes nemlig, at hvad der ikke viser sig udenfor Huset heller ikke kan være forbudt, naar det ikke er forbundet med Larm. Med Hensyn til den store Betydning, som den ærede Forslagsstiller i sit Foredrag vilde tillægge disse Klager, skal jeg dog gjøre den Bemærkning, at der for Hovedstadens Vedkommende, som dog vistnok er det Sted, hvor der meest bliver Spørgsmaal om Helligdagsanordningens Indflydelse paa de arbejdende Klasser, ikke synes at være noget synderligt Besvær forbunden med dens Bestemmelser, og det er ogsaa vist, at den her bliver overholdt med en særdeles Skjønsonhed.

Det er fremdeles vist, at netop det, som har fremkaldt, at der er blevet anvendt Mulkter og navnlig nogle af de større Mulkter, er, at ved den Skjønsonhed, hvormed den vedkommende Autoritet gennemførte Forordningens Bestemmelser, kom det dertil, at nogle Arbejdere ved et enkelt Laug begyndte at drive Arbejde paa Søn- og Helligdage udenfor selve Huset, som om det var en almindelig Segnedag. Jeg skal endnu som et Moment, der dog maaskee kunde tjene Noget til at belyse, at det Hele ikke kan være saa slemt, som den ærede Forslagsstiller naturligtviis har troet at have Grund til at fremstille det, nævne, at i den Ret, hvorunder disse Sager høre, og som jeg har den Ære at være Medlem af, er der i Aarene 1847, 48, 49, 51 og 52, altsaa i 5 Aar, ikke blevet domfældt en eneste Person

for Overtrædelse af Helligdagsanordningen, og det vilde dog forekomme mig ganske ubegribeligt, om der, hvis Anordningen virkelig var saaledes, at den ikke kunde Andet end føde disse hyppige Overtrædelser af sig, og om ogsaa Meget kunde jævnes ved Dyrtighedens Mellemkomst — og naar det skeer, saa skeer det vistnok ogsaa paa en meget human Maade — dog slet ikke i en Række af Aar skulde komme nogen Klage for Domstolene, under hvilke Vedkommende kunne henflyde sig for at faae deres Sag prøvet, og jeg skal endnu gjøre den Bemærkning, at indtil idag er der i indseværende Aar ikke paakjendt mere end en eneste Sag ved Retten angaaende denne Gjenstand. Hvis jeg ikke har været ganske uheldig i at paavise, hvor ubesøiede de Angreb, som ere gjorte paa Forordningen af 26de Marts 1845 ere, og hvis jeg ikke har været aldeles uheldig i at vise, at der ikke kan være en saadan Trang til Forandring i Lovgivningen som den, der er blevet anseet fornøden, saa er det jo ogsaa klart, at der ikke behøves Forandringer. Men, skulde det alligevel findes, at der var Grund til at gjøre Forandringer, saa kan jeg dog ikke Andet end udtale som min bestemte Overbeviisning, at man ikke kunde gaae nogen uheldigere Vej end den, den ærede Forslagsstiller har betraadt i det Forslag, han har indbragt i Thinget, og jeg beklager, at dette Forslag er kommet for Thinget, jeg beklager det navnlig af den Grund, at det gaaer ud fra en Forudsætning om, at det ærede Thing skulde kunne ville gaae ind paa et Forslag af den Natur. (J. A. Hansen: Ja.) Ja jeg tvivler ikke om, at den ærede Forslagsstiller har havt den Forventning; men jeg siger ogsaa netop, at jeg beklager, at der ved at det er blevet indbragt er en Forudsætning tilføede om, at Thinget skulde kunne gaae ind paa det. Dette Forslag bortskyder ligesom alle de Hensyn, der staae i Forbindelse med en Erkendelse af, at Staten har at passe paa Andet end, hvad der alene vedrører de materielle Interesser; det skyder bort hele den Ret, som enhver Statsborger har til at forlange, at han skal kunne være istand til at gjøre en rigtig Anvendelse af de ved Lovgivningen hjemlede Helligdage, og, vil man ikke indrømme det,